

VENDIM
Nr. 17, datë 24.3.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtar e “	“	
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtar e “	“	

me sekretare Brunilda Bara, në datat 31.10.2013, 5.12.2013 dhe 14.1.2014 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh çështjen me nr. 36/9 Akti, që i përket palëve:

KËRKUES: Rajmond Toptani, Marion Toptani, Edward Toptani

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Rea Merepeza

Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën, i vendimit nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f dhe 134/1/g, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 828, datë 8.4.1996 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Tiranë, subjektit të shpronësuar Mehmet Ali dhe Ferdin Toptani, trashëgimtarë të Zija dhe Sadete Toptanit, u është njohur pronësia mbi një sipërfaqe trualli prej 6724 m² dhe objekte, duke u kthyer si i lirë trualli prej 5000 m² dhe shtëpia mbi të.

2. Këtë pasuri, shtetasi Zija Toptani ia kishte shitur gruas së tij Sadete dhe kjo e fundit ia kishte dhuruar djemve të saj të mitur Mehmet Ali dhe Ferdin Toptani, të cilët i kanë regjistruar këto veprime në regjistrat përkatës të hipotekave të kohës (viti 1936).

3. Shtetasi Zija Toptani ka qenë i martuar edhe më parë, martesë nga e cila ka pasur disa fëmijë, të cilët kanë qenë madhorë në momentin e vdekjes së Sadete dhe Zija Toptanit.

4. Në vitin 1996, shtetasja Rea Merepeza, trashëgimtare e fëmijëve nga martesa e parë e Zija Toptanit, ka ngritur padi për kundërshtimin e vendimit nr. 828, datë 8.4.1996, të KKKP-së Tiranë, dhe ka kërkuar që prona t'u kthehej të gjithë trashëgimtarëve të Zija Toptanit, sipas dëshmimeve përkatëse të trashëgimisë.

5. Në atë gjykim, ajo ka paraqitur në cilësinë e provës aktgjykimin nr. 130, datë 15.11.1942, të Gjykatës së Tiranës, ku në dispozitiv janë deklaruar të pavlefshme të gjitha shitjet “fiktive” të Zija Toptanit për gruan e tij Sadete dhe fëmijët nga martesa e dytë.

6. Me vendimin nr. 9955, datë 17.12.1996, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e padisë së shtetasës Rea Merepeza, duke disponuar njohjen e të drejtave të pronësisë në vendimin nr. 828, datë 8.4.1996 të KKKP-së Tiranë për të gjithë trashëgimtarët e Zija Toptanit. Ky vendim ka marrë formë të prerë.

7. Në vitin 2002, trashëgimtarët Toptani i janë drejtuar gjykatës me padi, me objekt deklarimin të falsifikuar të dokumentit “akt gjykimi” të vitit 1942, mbi bazën e të cilit subjekti i interesuar Rea Merepeza është njohur bashkëpronare mbi pasuritë objekt konflikti gjyqësor. Mbi bazën e provave të administruara në atë gjykim, me vendimin nr. 4068, datë 21.10.2002, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur pranimin e padisë, duke e shpallur të falsifikuar shkresën “akt gjykimi nr. 421 i aktit, 130 i gjykimit, të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, DC të datës 15.11.1942”.

8. Bazuar në vendimin gjyqësor nr. 4068, datë 21.10.2002, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, në vitin 2006, pra pas afërsisht katër viteve nga lindja e shkakut të rishikimit, kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë. Me vendimin nr. 18, datë 18.5.2007, Gjykata

e Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës, si e paraqitur jashtë afatit ligjor.

9. Kundër këtij vendimi kërkesit kanë paraqitur kërkesë në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 55, datë 16.6.2009, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

10. Me shkresën e datës 25.2.2009 kërkesëve, në bazë të kërkesës së tyre, u janë vënë në dispozicion, nga Arkivi Qendror i Shtetit, një seri dokumentesh arkivore, në bazë të të cilave ata i janë drejtuar sërish Gjykatës së Lartë me kërkesën për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë nr. 9955, datë 17.12.1996, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

11. Me vendimin nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e kërkesës së paraqitur nga kërkesit Rajmond Toptani, Marion Toptani dhe Edward Toptani, për arsye se është paraqitur jashtë afatit 1-vjeçar nga koha që vendimi ka marrë formë të prerë.

II

12. **Kërkesit Rajmond Toptani, Marion Toptani dhe Edward Toptani**, i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese, me kërkesë për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, për këto arsye:

12.1 Është cenuar e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë. Kërkesa për rishikim ishte përpiluar në përputhje të plotë me kërkesat e ligjit si nga ana formale, ashtu edhe në përmbajtje. Në rastin konkret nuk konstatohet asnjë nga shkaqet e parashikuara nga neni 498 i Kodit të Procedurës Civile (KPC) për mospranimin e kërkesës. Në rastin konkret plotësoheshin të gjitha kriteret ligjore të parashikuara nga neni 494/a i KPC-së.

12.2 Është cenuar standardi kushtetues i arsyetimit të vendimeve gjyqësore. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit pa arsyetuar shkaqet që e kanë çuar në arritjen e një konkluzioni të tillë. Ky vendim, në pjesën arsyetuese mjaftohet vetëm me përfundimin se kërkesa e paraqitur është depozituar jashtë afatit 1-vjeçar nga koha kur vendimi ka marrë formë të prerë, duke iu referuar vetëm dispozitës së nenit 445 të KPC-së, pa argumentuar se përse në rastin në fjalë nuk duhen marrë parasysh afatet e posaçme që ka parashikuar ligjvënësi në dispozitat e veçanta që lidhen me kërkesën për rishikim.

12.3 Është cenuar parimi i barazisë së shtetasve para ligjit. Gjykata e Lartë, në çështje analoge, ka mbajtur qëndrime të ndryshme lidhur me kërkesat për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për sa i përket trajtimit të afatit të paraqitjes së tyre.

12.4 Duke mos pranuar kërkesën për rishikimin e vendimeve të formës së prerë, Gjykata e Lartë ka cenuar të drejtën e pronës, të garantuar në nenin 41 të Kushtetutës. Kjo pronë (e fituar me dhurim) u është marrë kërkesëve dhe i është dhënë subjektit të interesuar në sajë të një procesi të parregullt, pa asnjë titull dhe mënyrë fitimi, në kundërshtim me nenin 41/2 të Kushtetutës.

12.5 Nëpërmjet institutit të rishikimit, ligjvënësi ka parashikuar mundësinë e rivendosjes së një të drejte të cenuar, kurse interpretimi që Gjykata e Lartë i ka bërë dispozitës në rastin konkret është kufizues, duke sjellë si pasojë cenimin e të drejtës së pronës. Si pasojë e mospranimit të kërkesës për rishikim, një vendim gjyqësor, i bazuar në dokumente të falsifikuara dhe të asgjësuar, ekziston në qarkullimin civil si një titull ekzekutiv i pacenuar.

13. **Shtetasi Zija Vrioni**, me kërkesën e datës 4.12.2013, ka kërkuar që të marrë pjesë në këtë gjykim në cilësinë e subjektit të interesuar. Në seancën e datës 5.12.2013 Gjykata vendosi rrëzimin e kësaj kërkeje, pasi ky subjekt nuk ka qenë palë në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë, objekt i këtij gjykimi.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me legjitimitimin e kërkesëve për t'i u drejtuar Gjykatës Kushtetuese

14. Bazuar në nenin 131/f të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese (Gjykata) vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individit për shkeljen e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi ai të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e kësaj të drejte. Gjykata ka theksuar se juridiksioni kushtetues për shkeljen e së drejtës themelore për një proces të rregullt bëhet i mundur kur kërkesi shteron mjetet e ankimit pranë gjykatave të sistemit gjyqësor, çka nënkupton që kërkesi duhet t'i shfrytëzojë, në shkallët e sistemit gjyqësor, të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të së drejtës të pretenduar. Mjetet ligjore konsiderohen të shteruara kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2005; nr. 1, datë 25.1.2010; nr. 17, datë 16.5.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në këtë kuptim, Gjykata ka vlerësuar se në rastet kur kundërshtohet procesi i rishikimit i zhvilluar në Gjykatën e Lartë, për vetë specifikën e këtij lloji gjykimi, duke qenë se rishikimi është mjet i jashtëzakonshëm dhe vendimi i Gjykatës së Lartë është përfundimtar, kërkesi nuk ka mjet tjetër për të goditur vendimin që ka

pranuar kërkesën për rishikim dhe ka vendosur prishjen e vendimeve gjyqësore të formës së prerë (shih vendimet nr. 17, datë 18.7.2005; nr. 5, datë 26.1.2007; nr. 6, datë 16.2.2007; nr. 38, datë 5.7.2012, të Gjykatës Kushtetuese).

16. Për sa më sipër, edhe në lidhje me çështjen konkrete në shqyrtim, Gjykata vlerëson se kërkesit legjitimohen t'i drejtohen asaj, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës.

B. Lidhur me pretendimin për cenimin e të drejtës së aksesit

17. Kërkesit kanë pretenduar cenimin e të drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë, pasi edhe pse kërkesa për rishikim ishte përpiluar në përputhje të plotë me kërkesat e ligjit si nga ana formale, ashtu edhe në përmbajtje, dhe ajo plotësonte të gjitha kriteret ligjore të parashikuara nga neni 494/a i KPC-së, Gjykata e Lartë nuk e mori atë në shqyrtim. Sipas tyre, në rastin konkret nuk është konstatuar asnjë nga shkaqet e parashikuara nga neni 498 i KPC-së për mospranimin e kërkesës për rishikim.

18. Në jurisprudencën e saj Gjykata është shprehur se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në këtë këndvështrim, Gjykata ka theksuar se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës përbën një garanci për administrimin e mirë të drejtësisë prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e këtyre dispozitave (shih vendimet nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 41, datë 28.9.2011; nr. 21, datë 29.4.2013, të Gjykatës Kushtetuese). Administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga aspektet e të drejtës për gjykim, e sanksionuar në nenin 42 të Kushtetutës. Mohimi i të drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 14, datë 3.6.2009, të Gjykatës Kushtetuese).

19. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se interpretimi i ligjit procedural është atribut i gjykatave të sistemit gjyqësor dhe i organeve që e zbatojnë atë. Nisur nga ky parim, edhe sqarimi i kuptimit të çdo dispozite të KPC-së dhe raporti i saj me dispozitat e tjera të përafërta me të për zbatimin e tyre në gjykimet e çështjeve është në kompetencë të gjykatave të sistemit gjyqësor. Megjithatë, problemet e interpretimit dhe zbatimit të ligjit mund të merren në konsideratë prej kësaj Gjykate, por vetëm nëse përmes këtij procesi cenohet e drejta kushtetuese themelore për një proces të rregullt ligjor (shih vendimin nr. 20, datë 29.9.2008, të Gjykatës Kushtetuese).

20. Kërkesa për rishikim përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Kërkesa për rishikim ushtrohet për shkaqe që qëndrojnë jashtë procesit të themelit, që do të thotë për fakte, prova, rrethana ose ngjarje për të cilat pala nuk kishte dijeni, nuk kishin ndodhur ose nuk ishin vërtetuar gjatë procesit gjyqësor dhe që kanë ndikuar në dhënien e vendimit në fjalë. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale përkatëse (neni 494 i KPC-së) (shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese).

21. Për sa i përket afatit të paraqitjes së kërkesës për rishikim, neni 445¹ i KPC-së, në fuqi në momentin e shqyrtimit të kërkesës në Gjykatën e Lartë, parashikonte se: “Ankimi në gjykatën e apelit, rekursi në Gjykatën e Lartë dhe rishikimi nuk mund të bëhen pasi ka kaluar një vit nga shpallja e vendimit”, kurse neni 496 i KPC-së parashikon se: “kërkesa për rishikim mund të paraqitet brenda 30 ditëve nga dita që pala ka marrë dijeni për shkakun e rishikimit, por në çdo rast jo më vonë se një vit nga dita që ka lindur shkaku i rishikimit.”

22. Gjykata është ndalur edhe më parë, në jurisprudencën e saj, në ballafaqimin e përmbajtjes së nenit 445 të KPC-së dhe të dispozitave që rregullojnë institutin e rishikimit (nenet 494-498 të KPC-së), veçanërisht me

¹ Me ligjin nr. 122/2013, datë 18.4.2013, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.3.1996 “Kodi i Procedurës Civile i Republikës së Shqipërisë”, kjo dispozitë është ndryshuar si vijon: “Ankimi në gjykatën e apelit dhe rekursi në Gjykatën e Lartë nuk mund të bëhen pasi ka kaluar një vit nga shpallja e vendimit. Kjo dispozitë nuk zbatohet kur pala në mungesë vërteton se nuk ka qenë në dijeni të procesit gjyqësor për shkak të pavlefshmërisë së njoftimeve.”

përmbajtjen e nenit 496 të këtij Kodi. Gjykata ka theksuar se këto dy dispozita dallojnë nga njëra tjetra sepse:

i) neni 445 sanksionon prekluzivitetin (afatin) e ankimit si mjet procedural për të gjitha llojet e ankimit përfshirë dhe kërkesën për rishikim, duke pasur parasysh se zë vend në titullin e parë të pjesës së tretë të Kodit, kurse neni 496 sanksionon afatin ligjor vetëm për sa i përket kërkesës për rishikim që zë vend në titullin e tretë të pjesës së tretë të Kodit;

ii) neni 445 përcakton vetëm ankimin njëvjeçar nga shpallja e vendimit, kurse neni 496 përcakton afatin njëvjeçar që nga dita që ka lindur shkaku i rishikimit;

iii) neni 445 nuk ka si qëllim përcaktimin e afatit për ankim, ndërsa neni 496 saktëson afatin 30-ditor si determinant nga dita që pala ka marrë dijeni për shkakun e rishikimit. Për pasojë, Gjykata ka theksuar se në rastet e paraqitjes së kërkesës për rishikimin e një vendimi të formës së prerë, neni 445 i KPC-së duhet të zbatohet në harmoni me nenin 496 të Kodit, për sa i përket afatit prekluziv njëvjeçar.

23. Për sa i përket afateve për paraqitjen e kërkesës për rishikim, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë vlerësuar se pavarësisht nga shkaku i rishikimit, fillimi i afatit 30-ditor nga dita e marrjes dijeni për të, si dhe i afatit njëvjeçar nga dita që ka lindur shkaku i rishikimit, është i njëjtë për të gjitha rastet që përbëjnë shkak rishikimi të një vendimi gjyqësor të formës së prerë. Këto afate, duke qenë afate prekluzive (dekadence), nuk mund të pezullohen, të ndërpriten apo të rivendosen (*shih vendimin unifikues nr. 8, datë 24.3.2005, të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë*).

24. Në lidhje me çështjen konkrete në shqyrtim, nga materialet bashkëlidhur kërkesës rezultojnë se kërkuarët i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e një vendimi gjyqësor të formës së prerë, duke e bazuar kërkesën e tyre në shkronjat “a”, “c” dhe “e” të nenit 494 të KPC-së. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, përpara vlerësimit të provave të paraqitura, është ndalur në verifikimin e respektimit të afatit 30-ditor nga marrja dijeni (neni 496 i KPC-së) dhe atij njëvjeçar nga marrja formë të prerë e vendimit që kërkohet të rishikohet (neni 445 i KPC-së), por nuk ka vlerësuar respektimin e një afati tjetër prekluziv, atë njëvjeçar nga momenti i lindjes së shkaktit të rishikimit (neni 496 i KPC-së). Në këto rrethana, Kolegji Civil ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, në kuptim të nenit 445 të KPC-së.

25. Gjykata vlerëson se në çështjen në shqyrtim, interpretimi i dispozitave procedurale që rregullojnë institutin e rishikimit të një vendimi të formës së prerë, lidhet në mënyrë të drejtpërdrejtë me standardet kushtetuese të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në drejtim të aksesit në gjykatë, ndaj ato mund të bëhen objekt i kontrollit të saj. Gjykata rithekson se në lidhje me kërkesën për rishikim, duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm ankimi, ligjvënësi ka parashikuar se ajo mund të paraqitet vetëm për shkaqe specifike të përcaktuara në ligj dhe brenda disa afateve ligjore, të ndryshme nga ato që zbatohen për mjetet e zakonshme të ankimit. Kjo sepse ushtrimi i këtij mjeti ankimi lidhet me shkaqe që qëndrojnë jashtë procesit të themelimit, të cilat mund të zbulohen rishtaz nga palët dhe që janë të tilla që mund të riçelin një gjykim të mbyllur në mënyrë përfundimtare. Për këto arsye, për shkak se zbulimi i shkaqeve/rrethanave të reja mund të ndodhë në çdo kohë, afati për paraqitjen e kësaj kërkesë nuk mund të jetë i lidhur me marrjen formë të prerë të vendimit që kërkohet të rishikohet. Për më tepër, që kërkesa për rishikim mund të ushtrohet vetëm në rast se ankimuesi nuk ka një mjet tjetër ankimi, të zakonshëm, në dispozicion, pasi një mjet si ankimi/rekursi përfshin në të, dhe eliminon, çdo mjet tjetër kundërshtimi.

26. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se përmbajtja e nenit 445 të KPC-së mund të lexohet vetëm duke e harmonizuar me përmbajtjen e nenit 496 të KPC-së, pasi një interpretim dhe zbatim i ndryshëm i kësaj dispozite (*stricto sensu*), cenon thelbin e të drejtës për t’iu drejtuar gjykatës. Edhe në çështjen konkrete, neni 445 i KPC-së duhet interpretuar nga Gjykata e Lartë jo në mënyrë të shkëputur, por duke e parë atë në lidhje me nenin 496 të KPC-së që parashikon afatet e posaçme për paraqitjen e kërkesës për rishikim.

27. Si përfundim, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë, duke vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, u ka cenuar kërkuarët të drejtën e aksesit në gjykatë, si element i të drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës.

C. Lidhur me pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor

28. Kërkuarët kanë pretenduar cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit pa arsyetuar shkaqet që e kanë çuar në arritjen e një konkluzioni të tillë. Në vendim nuk është argumentuar se përse në rastin në fjalë nuk duhen marrë parasysh afatet e posaçme që ka parashikuar ligjvënësi për paraqitjen e kërkesës për rishikim.

29. Gjykata, në jurisprudencën e saj, ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në

mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave (*shih vendimet nr. 34 datë 3.10.2007; nr. 34, datë 25.7.2011; nr. 27, datë 24.6.2013, të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, e drejta për të pasur akses në gjykatë i garanton individit të drejtën për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj, të arsyetuar, për pretendimet e ngritura.

30. Domosdoshmëria e arsyetimit të vendimit gjyqësor është një garanci për procesin e rregullt ligjor. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, në nenin 142, sanksionon detyrimin e gjykatave të të gjitha niveleve për të arsyetuar vendimet e tyre. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar. Nga ana tjetër, vetëm duke dhënë një vendim të arsyetuar mund të realizohet një kontroll publik i administrimit të drejtësisë. Gjykatat duhet të parashtrajnë në mënyrë të përmbledhur rrethanat e faktit, provat mbi të cilat bazohet vendimi, mënyrën e vlerësimit të këtyre provave, pra të tregojnë me qartësi të mjaftueshme arsyet mbi të cilat mbështesin vendimet e tyre. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve, në përfundim të gjyqimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 33, datë 8.12.2005; nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 36, datë 26.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë gjithashtu të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 20, datë 13.4.2012; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 36, datë 25.7.2013; nr. 3, datë 23.1.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Sidoqoftë, detyrimi për arsyetimin e vendimit gjyqësor nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palëve ndërgjyqëse, por ai varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre (*shih vendimin nr. 3, datë 23.1.2014, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Në rastin konkret, Gjykata vlerëson se kërkuesit i janë drejtuar Gjykatës së Lartë me kërkesë për rishikimin e vendimit gjyqësor të formës së prerë që kishte njohur bashkëpronarë mbi pasuritë objekt konflikti gjyqësor edhe fëmijët nga martesë e parë e trashëgimlënësit. Si bazë për paraqitjen e kërkesës ata kanë paraqitur disa dokumente shkresore të nxjerra nga Arkivi Qendror i Shtetit, të cilat kanë pretenduar se nuk njiheshin prej tyre në momentin e zhvillimit të gjyqimit të themelit. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pa marrë në analizë asnjë nga provat e paraqitura nga kërkuesit, ka vlerësuar se kërkesa nuk kishte respektuar afatin ligjor njëvjeçar të parashikuar në nenin 445 të KPC-së.

33. Gjykata ka vlerësuar se dhoma e këshillimit në Gjykatën e Lartë, si për pranimin ashtu edhe për mospranimin e ankimit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj luan rolin e një filtri paraeliminues të këtyre kërkesave. Sigurisht, që palët përpara kësaj trupe gjyqësore, në një numër të madh rastesh *prima facie* i plotësojnë formalisht kriteret që kërkesa e tyre të shkojë në seancë publike, por kjo nuk mund ta deformojë funksionin vlerësues të dhomës së këshillimit (*shih vendimin nr. 4, datë 25.2.2009, të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, duke pasur parasysh qëllimin dhe natyrën e këtij mjeti të veçantë ankimi, Gjykata rithekson se mospranimi i kërkesës për rishikim i heq përfundimisht palës mundësinë për rihapjen e procesit gjyqësor. Për këtë arsye është e nevojshme që dhoma e këshillimit të japë një vendim të arsyetuar për shkaqet që e kanë çuar atë në marrjen e një vendimi të tillë dhe se kërkesat e një procesi të rregullt ligjor mund të plotësohen edhe me një arsyetim të kufizuar të këtyre vendimeve (*shih vendimin nr. 36, datë 26.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

34. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se arsyetimi i bërë nga Gjykata e Lartë në rastin konkret, duke i dhënë një kuptim të ngushtë përmbajtjes së neneve 445 dhe 496 të KPC-së, përveçse ka cenuar të drejtën e kërkuesve për akses në gjykatë, nuk ka respektuar as kërkesën për dhënien e një vendimi të arsyetuar për shkaqet e ngritura në kërkesën për rishikim.

35. Për sa më sipër, edhe pretendimi i kërkuesve për parregullsinë e procesit ligjor, për shkak të mosarsyetimit të vendimit të Kolegjit Civil që ka vendosur mospranimin e kërkesës për rishikim, është i bazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g”, të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
 - Shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të vendimit nr. 00-2012-2676, datë 21.12.2012, të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
 - Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha

Anëtare kundër: Vitore Tusha